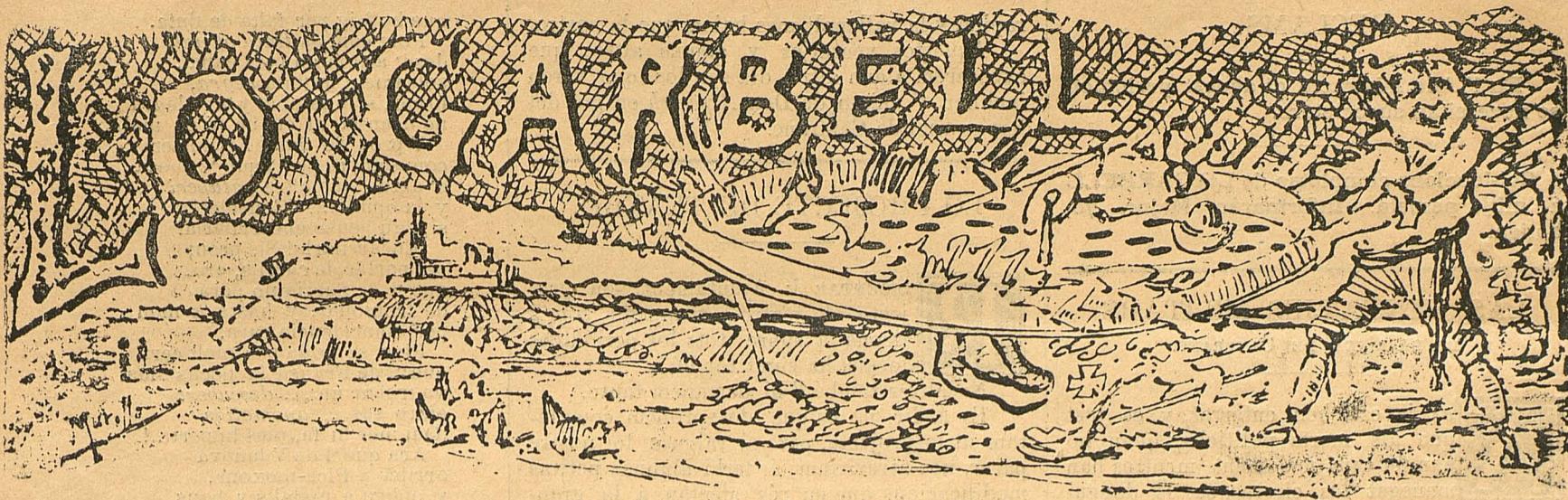

ANY 1.er

LLEIDA 21 DE OCTUBRE DE 1883.

REMENADA 2.a

PERIÓDICH CLÀ Y CATALÀ

QUE S' REMENARÁ UN COP CADA SEMANA.

ADMINISTRACIÓ.

Major, número 70, botiga. ahont se dirijirà la correspondencia
de tota mena.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.

Un trimestre 2 Pesetas. { Número atrassat . . . 0'25 Cént.
PAGO ADELANTAT.

LO CARRIL DEL PALLARESA.

Tornem ab lo Pallaresa
á pesar del primer xasco,
puig com vosté no d'ú casco
potser pensa á la francesa.

RECLAMS.

En l' Administració d' aquest periodich se necessitan suscriptors.

Col-leccions completas de LO GARELL á mitja pesseta.—Informarán: Major, 70, botiga.

LAS VENTATJES MILITARS
DE LA LÍNEA DE CANFRANC.

ARA ja está ben enterrat, y es just que als morts politichs, quan ho han fet tant malament mentres han manegat las cireras, se 'ls dongui una foblada contra-apologética.

Nos referim á Don Arsenich.

Prescindint de la alta política que ha distingit tots los actes de la seva especialitat, volem anar á trovarlo en la qüestió de la obertura del Pirineu ab motiu de la líne de ferro-carril internacional. ¡Quina elevació de cálculs! quins problemes tan grandiosos y profunditat d' estudis pera demostrar á la Nació que no oferia cap perill lo foradar per Canfranc, dat que en aquella part de la frontera existeixen obras de defensa formidables que 'ns posan per complet á cubert de cap invasió extrangera.

Suposem—diria nostre general—que 'ls francesos volen atacarnos per aquell punt. Lo primer que 's trovaran son dos torres recientement construïdas de atobas y capassas, cada una, para vint y cinch fusellers, sens perjudici de las demes que farem en lo successiu, si tenim dinés y fanch.

Primer ventatje.

Segona.

Lo pais, per aquella part, no produeix casi bé res.

L' exercit invasor se moriria per tan de fam y de fret veientse en la imposibilitat de avansar.

Tercera. Si á pesar de tot avansessin, haurian de deturarse devan la inespugnable plassa fort de Jaca que segons los inteligenys ni 'ls inginyers mes savis farian una fortificació millor: ademes está provista de abundant y suculenta artilleria. A las horas l' exèrcit nacional se l' hi tiraria á sobre y boranit y moltas. Aixó per lo que respecta á la part tècnica.

Y en quant á la científica, suposa que 'ls treballs en general no son de la importància ni significació que hauríen de tenir los del ferro-carril del Noguera-Pallaresa.

En vista de això, es precis que fem justicia á la alta previsió de D. Arsenich y per lo tant no hem de deixarnos portar per ruins passions de provincialisme.

Prescindint nosaltres de la part tècnica per quan no estem á la altura del general pera discutirla, nos fixarem no mes en lo següent dato topogràfic.

Suposem que ja 's construeix lo ferro-carril del Canfranc.

Suposem que ja s' arriva al peu del Pirineu per la part d' Espanya.

Forada que foradarás un túnel mes llarg que la Cuaresma, ab tot lo desnivell possible cap avall.

Au, pica que pica, ja hi som,
¿Saben lo que resultará?

Puig figuremnos que desde l' exportal de Boters vulgessim construir una líne ferrea dreta á la plassa de San Frances: al arribar al Seminari apareixerà lo tren per l' argolfa de casa lo senyor Quer, puig la verten dels Pirineus francesos per aquella part es molt

ràpida y la vall molt mes baixa que la nostra.

Aquests ventatges y alguns altres que exposarem algun altre dia son los que varen inclinar l' ànimo de Don Arsenich en pró del ferro-carril de Canfranc.

LO PROJECTE DE TEATRO.

RESENTAR l' Ajuntament son projecte de teatro y tirárseli com á lleons á sobre tots los periódichs locals, ha sigut tot hú.

Nosaltres també l' hi demanem tanto.

Es á dir, no es que desaprobeam completamente lo projecte, pero si valgués lo nostre parer, nos atreviriam á ferhi algunas petitas modificacions que en rés afectan á la grandiositat de la obra.

En lloc de las botigas projectadas en los baixos, nosaltres proposem que si fassa un estable tot voltant ab grandiosas menjadoras y luxosas estacas, á fí y efecte de que 'ls forasters que vinguessin á caball, de llurs entrañadas á veurer las comedias, puguessin tenir degudament depositadas y fermadas llurs averías duran l' espectacle.

Ademés, y com en aquella clase de empresas ó negocis es indispensable proporcionar al públich lo major nombre de comoditats possibles per atraure l', tal vegada fora també convenient la construcció de algunas butacas de caballería pera que en lo cas,—digne de respecte—de que algun foraster esquerp, per rahons económicas ó de conveniencia no vulgués abandonar la sua somera, pugués disfrutar de la representació sens necessitat de apearse. Sí be en aquest cas, nosaltres que rendim sempre tribut á la rahó y á la justicia, creyem que ditas butacas de caballería deurián pagarse, com es natural, á un preu mes elevat que las de infantería, y quedar ademés á benefici de la empresa los fems que puguen resultar de la ocupació temporal de las averías.

NOSTRES CORRESPONSALS.

Gerp 18 Octubre 1883.

Sr. Director de Lo GARELL.

Molt senyor meu y amich: gran sensació ha causat en aquesta important vila, la nova de la pujada dels esquerrans. Al rebrers la notícia per conducto d' un fabricant de carbó molt conegut en aquesta comarca, se reuní immediatament lo Comitè, lo cual, al objecte de que 'ls acorts presos en tant solemnes moments, revestiguesin tota la importància que l' cas requeria, s' associà del barbèr de la localitat persona de molt tacto, y de un distingit comissionat de apremis que actualmen se trova per las inmediacions.

No obstant la gran reserva que 's guarda sobre' ls assumptos tractats, á última hora y posant en joch totas mas trassas y manyas, he pogut averigar que son de tal magnitud los acorts adoptats, que han de cambiar de una manera radical y satisfactoria lo modo de ser de aquest pais. Basta sols insinuarhi que un d' ells, es lo cambi de nunci. Impossible me seria de mostrar en aquet moment las probas de abnegació, patriotisme y virtuts civicas que han donat los congregats al tractarse tan complicat assumpto; ho deixaré per un altre dia, pues abuy la emoció embarga l' animo y detura la ploma.

Per lo demés aquí actualment se está arreplegant la cullita de la avellana que serà molt regular.

Lo CORRESPONSAL.

Barcelona 19 Octubre de 1883.

Sr. Director de Lo GARELL.

Mon sempre estimat amich:
Si nota, perque 's despinta,
que avuy ab llapis l' hi esrich,
tingui present, com l' hi dich

que ho faig per falta de tinta.

Puig com es *tinta oficial*,
desd' ara fa un mes cabal,
solsament la *tinta negra*,
lo cor, s' aixampla y s' alegra
no usantla ni en bé ni en mal.

Y prou de tinta. Ab misteri
com sempre per aqui 's parla
d' algun que altre *gatuperi*
y la opinió.... !Consideri,
si algú pensa encarrilarla!

¡Encarrilarla! Si, prou;
pot parlar de carrius, ara,
que l' de Sarrià no para
de trontollar, y hasta 's mou
per coincidencia rara.

Fins se dona per molt cert,
que l' de Fransa fa pochs días
va trobar un... *descubiert*
entre ses.... *anomalias*.
¡Qui mes hi fa, mes hi pert...!

Ara que l' de Vilanova
arriba á Pica-moxons,
y obliga á malalts y bons
á agafar trastos ó roba...
y á trasladars de vagons:

Ara que l' del Nort procura
ames d' estalviar llums,
fer esperar, mentres dura
lo *registre* y.... la *dulsura*
dels empleats de consums:

Y ara que hasta l' cas se dona
com se donan altres fets,
també en lo de Tarragona
de tenirte una hora bona
per recullir los billets:

¡Ah! No estem de cap manera
per encarrilar agravis;
puig hasta en *Salas d' espera*....
se veu que.... no hi ha mes cerca,
que la.... dels antichs resabís.

Pero tot ho arreglaran
en Sardoal y en Gallostra,
si lo d' en Gamazo fan...
y 'l deu per cent, rebaixant,
donan de prestigi mostra.

La Prensa, *no está de filis*
y ab res que valgui s' engresca.
Hi ha escriptor, que fins treu bilis
per que li hi ha dit *El Busilis*,
que no sab may lo que 's pesca.

La Vanguardia, toca l' piano,
La Crónica, xano-xano
va cantant Ara al *Diluvi*
diuhen l' hi ha surtit.... un nubi
petit de talla, *El Hulano*.

La Correspondencia Ibérica...
te l' gerent á la garxola,
per certa cuestió química.
La Jornada, no 's consola
ab crisis tant... atmosférica.

Ha surtit La Dinastia,
despues del nou ministeri,
Y fins parla ab valentia,
d' un ja aludit *gatuperi*,
que en l' Ajuntament hi habia...
(Y he dit jo, veyen la fatxa
d' aquet asumpto:—*Eco Ilerda?*)

La Campana, te una esquerra.
La Esquella de la torratxa
ja es mes madura que verda.
Lo Correo Catalán

que es un periodich.... *ex-prés*,
surt content y repicant...
perque entre ell, y 'ls demes,
han fet un bisbe. Endavant

Fora l' Brusi, que may calla
la demes prensa, està quieta
si be á voltas se baralla
y.... La Publicitat, balla
rigodons ab La Gaceta.

Tota la discussió roda,
en dos assumptos de moda
que 'ls té dividits de veras:
un projecte d' en Baixeras,
y una colección d' en Todo.

De teatros, va, tal qual;—
al Circo Ecuestre, un furor,
y un escandal sens igual
per un teló anunciador
a dintre del Principal.

Al Tivoli, 'ls d' en Tutau,
mes que prodigis han fet;
y una campanya de fret,
en desafiar se plau,
lo Retiro satisfe.

Al Romea, molta fresa
ab Lo llibre del honor,
Al Espanyol, ab calor
anuncian La Marellesa,
y ho priva l' Gobernador.

Y per funcions, finalment,

grandiosas è incomparables,
cap com las d' Ajuntament...
que dona los espectacles
dintre lo Saló de cent.

En fi, sols queda de Fransa
la memoria. Tot s' ho emporta
de la crisis, la frisana;
gent hi ha que 's queda absorta
tot menjant... cuas de pansa.

Don Rómulo Mascaró
que 's de la Diputació
d' aquí, un Miquel Agelet,
se diu si ha fet ó no ha fet
de son carrech dimissió.

Y del Arcalde de Gracia,
que es també de Lleyda, has posa
en dupte si fa ó no nosa
y 's murmura ab... eflicacia
sobre si fa un altra cosa.

En fi, que 's conservin bons
y plens de satisfaccions,
llibres de perill y mal
multas y contribucions
desitja

'L CORRESPONSAL.

GRÀ.

Lo porvenir de la província de Lleyda,
està en lo ferro-carril internacional del No-
guera Pallaresa.

En Martinez Campos, enemich irreconcili-
able de aquet projecte, va declarar en ple-
nas Corts que s' hi oposaria com á ministre,
com á general y com á patriota.

¡Alabat siga Deul varem esclamar. Ell
sabrà los motius de aquesta triple oposició.

Pero com á cada porc lhi arriva l'
seu sant Martí, nosaltres també en virtut de un
dret igual al seu declarem en ple „Garbell“
que com á contribuyents, com á espanyols y
com á fills de Lleyda, hem rebut ab gran-
dissima satisfacció la nova de la seva cay-
guda poltronal; si be, com amants del proxim
que som, desitjam que 'l seu mal no siga
res.

Alguns de nostres convehins aficionats á
la pesca, sabedors de que aquests días s'
agarran barbs molt grossos en lo riu Man-
zanares, han sortit cap á Madrit al objecte
de tirar croca.

Entre 'ls espedicionaris diu que hi va un
ove distingidissim, parent molt próxim del
Rufes y que es una verdadera especialitat
per parar cordas y tirar l' esparver.

Los hi desitjem bona pescada.

Alguns periodichs de Madrit, han portat
a semana passada aquesta noticia:

“El antiguo matador de toros conocido por
D. Gil ha sido nombrado escribiente del ministe-
rio de la Gobernacion, habiendo tomado posesion
de su destino.”

Per aquest camí, es molt facil que dintre
alguns dias, llegim lo següent:

“En las oposiciones á las plazas de escribien-
tes de la Sección de Fomento de Lérida, ha ob-
tenido la primera el antiguo é inteligente mata-
dor de cerdos conocido por Macot.”

Ja ho veulen: es precis que tots los del
art de la ploma, busquin un altre modo de
guanyarse las garrofas.

Ara que ha pujat la esquerra, diu que sur-
ten mes esquerrans que moscas al istiu.

Y vegin lo que son las cosas; un any en-
darrera, no se 'n coneixia mes que un en tota
la província.

L' Esquerrá de Balaguér.

Lo nou Ministre d' Hisenda se diu Frau.
¡Ojo carabiners!

Lo senyor Marqués de Urquijo, al fer di-
missió de l' Arcaldía de Madrit, ha entregat
en la Secretaría d' aquell Ajuntament los
dotze mil duros que de la seva butxaca par-
ticular va oferir, pera procedir á la planta-
ció d' arbolat, al efecte de que 'l poble madrilenyo tingui un lloch d' esparciment.

Aqui no dimiteixen
ní donan res,
y en canbi tallan arbres
per fer calés.

LA CANÇÓ DE 'N PERE PAGA.

«Yo vi sobre un tomillo
Quejarse un pajarillo.»
(Samaniego.)

Tot llaurant en lo guaret,
Pelat de fret
Boy tocant las castanyolas
Ab las dents, s' está 'n Peret
Que escarnint aus y bestiolas
Del voltant,
Ne va cantant.

“Creu lo mon que pél pages
Tot son dines;
Per ciò 'm gira á mi l' hisenda
La butxaca al inreves
Y, ab lo grill, ple de fatxenda
També diech:
“Rich-rich-rich-rich.”

Sento á dir no sé per qui
Que só un pollí
De aguantar tanta gabela,
Succehin que algun camí
Arriva á pendrehi candela
Lo cordé
Dientme: “¡Beee....!”

Mes jo 'm trobo en gran embars,
Puig es lo cas
Que si probo alguna volta
De ficarhi un xich lo nas,
Sento 'l gatx que sense solta
Ni perqué
‘M diu: “Batxilleee...”

Jo prou vull tenir mon dret,
Pe-o, es un fet;
Tan bon punt aixeco 'l gallo
Ja de ror ne resto fret:
Cante 'l oliva y jo callo.
S' ou lo crit
Del tétrich “¡Xiiit!”

Si decas per un resort
Vull fer cor fort
Y treballó com un negre
Per cambiar la meva sort,
De la guatlla 'l cant alegré
'M diu aixi:
“¡Au! ¡Au! Potsé si.”

Del subcdi 'l cobrador
—Lo meu terror—
Los consums, la filoxera,
Lo logrer, l' arrendador....
La put-put canta allá á l' era;
Massa 'n duec:
“¡No puch!—¡No puch!”

Festa y feyna, dia y nit,
Bregant de pit
Ne treballó pél dimoni,
Y 'l gatot remalehit
No hi ha dia que no entoni
Lo cant séu:
“No hi ha res meu.”

Si fatx festa, diu la gent
Que soch dolent;
Si treballó, un aberia.

Y bé doncas ¿Qui ho enten?
Fem lo gall y jalça qu' es dia!
Aixo ray:
“¡Quin guirigay!”

Aixó 's diu que diu que deya
Mentre feya
Los perques per esser rich
Sens mirar que no l' hi esqueya,
De manera que jo dich
Qu' es un plaga
En Pere Paga.

PORGUERAS.

Una persona rica y casi sabia, en un mo-
ment de debilitat ha expressat son pensament
de que LO GARBELL se proposaba insultar á
tort y á dret.

Sápiga tothom que nostre semanari será
sempre un periodich que sabrá guardar son
propri decoro y respectar lo déls demes, dihen
las cosas de manera que no fereixcan la
dignitat de ningú.

Ara que no 's pensi aqueix bon home
que 'ns ha fet por, perque nosaltres quan
convé també tenim la nostra serenitat.

Suplicám á la Comisió d' obras del Exce-
lentíssim Ajuntament que pegui una ullada als
baixos de la fachada de la església de Sant
Andreu qual estat afecta visiblement al ornat
publich. Supost que 's tracta de un edifici
situat en un de 'ls principals carrers, val la
 pena de que 's donguin á qui correspongi las
ordres necesarias per la inmediata reparació.

**
Sápiga també la Comisió respectiva que
son molts los trencolls que hi han en lo
camí de Butsenit los cuales amenassan acabar
ab la vida de 'ls que visitan ab carruatje aquell
Santuari.

**
Y finalment denunciam també á la grá-
matica castellana lo nou sistema municipal
de dividir paraulas empleat en un rotol que
podrán veurer á la entrada del carrer d' Al-
zamora y que diu així:

“QUEDA PROHIBIDO EL ENSUCI-
ARSE Ó HACER AGUAS MAYO-
RES Y MENORES EN ESTE SIT-
IO Y DEMÁS DE LA VIA
PÚBLICA BAJO LA MUL-
TA DE UNA PESETA.”

Lo primer paquet de GARBELLS que habem
enviat á Barcelona, ha vegut oli; puig aquesta
es l' hora que encara no ha arribat á puesto.

Despres se queixaran las Audiencias de
que no tenen feyna!

En un teatro de Madrit s' anuncia l'
es-treno de una obra en tres actes titulada: *El
otro*.

¡Ja 'l conech!

Las castanyeras de nostra Ciutat han inau-
gurat la temporada ab molt rumbo. Vegin
sinó quins fanals gastan, que realment fan
vergonya als del alumbrat públich.

Se coneix qué pagan l' oli per endavant.

La Comisió de firas y festas encara no ha
publicat los comptes.

Ve 't aquí que ab tanta llum elèctrica en-
cara estem á las foscas.

Hem tingut lo gust de abrassar en nostra redacció, al acaudalat propietari de las Garrigas, D. Serafí Bast, que á vingut á nostra Ciutat, al objecte de adquirir unas vidrieras que necessita per l' arcobat de la sala gran.

Durant la semana que acaba de trascorrer, s' ha notat en nostra vila un desusat moviment de capellans.

No sabem si's tracta de passar revista ó si es que la Iglesia perilla.

Entre notícias diverses que m' tingut, á So de Barri ha pescat lo senyor Sarri un peix que fa quatre tercias. A ser una credencial, hi ha molts pescadors á Espanya que tirarian la canya per pescar tal animal.

PALLAROFAS.

Una senyora d' aquestas que no saben eixir de casa sense anar enfarinadas fins á la nou del coll, passava per dabant de una casa ahont hi feyan obres.

Un dels mestres de casas que hi treballava que la va guipar desde lluny, al passar per sota d' ell va fer bellugar la envestida fentlhi caure gés á sobre.

—Imbecil, animal!

De qué, de qué, contestá l' mestre de casas, no ni ha caygut pas tan com ne porta á la cara.

EPÍGRAMAS.

Quan noyet, si algun agraví cometia fent lo plaga, sempre m' deya lo meu avi: Noy, «*lo qui la fa, la paga.*» Y ara que veig que l' diné sol tapar trampas de sobra, quan tinga fills los diré: Noy, «*lo qui la fa, la cobra.*»

Lo cabaler de 'n Boada, pescador de canya nou, està blaít, puig l' hi cou,

no *veurer* may cap picada. Y en Pep, que l' vol consolar, l' hi diu: si alguns t' ho critican, respondlos que si no t' pican en cambi no t' cal gratar.

CANTARS.

Al senti cantá l' sereno: «*Tres cuartos para las dos*» jo qué m' llevo, y ma a la ploma, y á qui tens quatre canssons.

Quan te veig ab aquell floch tan vermelh y estarrufat, desde lluny, sembla que miro, la banda de un concejal.

Desde que l' temps ja fresqueja y no surts á pasejar, ¡Ay nineta! paso uns vespres.... mes solét que el nou Mercat.

¿Perqué dius que no te estimo nina de mon pensament, si per tú paso mes penas que treballs l' Ajuntamen?

XANFAINA.

Solucions á la XANFAINA del número passat.

ENDEVINALLA.—*Lo cotxe dels morts.*

XARADA.—*Piñana.*

GEROGLIFICH.—*Mes bal dos pelas aquí que mitja at fossé.*

Han acertat: la endevinalla, tothom; la Xarada, tot Lleyda; y l' geroglifich, prop de dos centas personas.

XARADAS.

A una dona que hú, segona lo nen li caigué del bras, en lo moment en que un cotxe per allí anava á passar.

La dona tota affligida prou eridaba; *¡dos, tres, quart!* Pero l' cotxe feu sa marxa aixafant á la total.

—Prima, Prima!

—*Dos, hú qu' es?*

—*Dos, tres, prima m' haig posat!*

—Com ho has fet?

—*M' haig enganxat en la total de l' Inés.*

SECCIO DE ANUNCIS.

MAQUINARIA.

En una casa molt caya que ara l' han feta de nou prop d' allí hont se mata l' bou hi ha l' taller de Joseph Gaya y allí s' usa per l' inclusa ferro verge del mil or que may se trenca. Camí de la Torre del Butxi (avans del Escorxador).

Seguros sobre la vida de D. Francisco Biosca. Si algú s' mor, queda pel viu y l' darrer tanca la porta.

Si hi ha algú que necesiti algun ramal ó tafarra. Placeta de San Francés don Anastasi Cortada.

Per las llanternas dels cotxes del carril de Tarragona se comprará un pitxell d' oli que siga de classe bona.

Si volen un trage bó y fet ab puntualitat vagin a casa 'n Cardús que 'ls deixa que ni pintats.

MÁQUINAS PARA CUSIR

RIDAURA Y ESCUDER.

Major, 44.

Per confeccionar nuviatges, calicotets y camisolas, ara s'ivenen unes máquinas que s' pot dir que cusem solas.

Máquinas de varias clases déls sistemas mes segurs, a deu rals cada semana sense enganyar á ningú.

SERRA MOYANO.—Quincalla.

Elegancia y baratura, Gran surtit de guantería. Carré Major, 37 Classe bona y escullida. Guans llegitims de Suecia, Mosqueters de totes midas, Pell de gos, Sevilla y Ante, i Apa noyas, á fer fira.

Una dida forastera que té qui la abonara, criará cuatro tocinos (si 'ls hi volen regalar).

Un illesciat de presidi —xicot de bonas costums— desitja col locació al servici de consums.

Fotografia-Manetes Prop de casa la Ciutat. Se retrata á las personas los días que vaigin clars.

MUDANSA.

Anant á cassá en total un hermos tot va matar mes al volguelo plegar.

Sort que un home que ho vegé l' ajudá á surtir d' allí y segons me varen di tot y per molt temps ne té.

CONVERSA.

—Peret, ja sas la nova?
—Noy, no sé de que parlas.
—Home, de la desgracia d' en Camilo.
—Ay, ay, que te?
—Res, al dar una rosa á la seva vehina
vá caurer del balcó
—Y... qui es aquesta vehina?
—La que hem dit entre 'ls dos.

LOGÓGRIFO.

1234567—Lo que tenen los ministres.
132456—En los volcanes.
12465—Per dormir.
3247—Animal.
453—Riu.
35—Nota musical.
7—Vocal.

UN EUROPEO.

(Las soluciones en lo próximo número.)

CORRESPONDENCIA PARTICULAR.

Sr. Nap: La mudansa va bé, y la publicarem, si Deu vol y l' Arcalde, en lo número próxim.—*Un catalá:* Hem reparat que la poesía de vestó no es del género que 's proposa cultivar Lo GARBELL; per aquest motiu nos dispensarà si no podem servirlo per avuy, esperan entendrens un altre dia: la xarada.... pse.... pse. L' hi atvertim ademés que nosaltres som de las as.—*Un europeo:* ¡Bravo! Per la petita mostra que 'ns envia coneixem que hi té la ma trencada: tiri endevan y envihí, si es servit, cosas de mes empresa, que vestó ja 'n deu saber.—M. F.: La traducció es rabessa y 'ns hi amohinarem pél número que vé.—R. P.: Ja hi trovará alguna cosa.—Serafí Barletta: Alló no fila; un altre dia será.—*Un Ilergeta:* Va molt bé y ho publicarem en lo próximo número.

LLEYDA.—IMP. DE J. SOL TORRENS.